

nistre gjorde det dog samtidig muligt at ændre totalbalancebegrebet til også at omfatte kommunale merudgifter og indtægter. Fra 1985 blev kompensationsprincippet udvidet til at omfatte de økonomiske konsekvenser for kommunerne ved bindende statslige regelændringer, hvorefter princippet kaldes *Det Udvidede Totalbalanceprincip* (DUT).

Herefter har den enkelte ressortminister samme udgiftspolitiske ansvar for regelændringers kommunaløkonomiske konsekvenser som for de statslige udgifter. Kommunerne er samtidig blevet sikret mod udgiftsovervæltninger ved regelændringer uden medfølgende finansiering.

Til brug for en samlet opgørelse over de bindende statslige regelændringer udarbejdes der løbende et *kommunalt lov- og cirkulæreprogram* med en oversigt over de regelændringer, som regeringen gennemfører i løbet af folketingssamlingen. En gang om året i forbindelse med folketingssamlingens afslutning i juni måned opgøres den samlede compensation, og de generelle tilskud reguleres for de gennemførte regelændringer, med modgående justeringer af ministeriernes totalrammer.

4.3. Retningslinjer for budgetlægningen

Budgetudarbejdelsen i staten kan karakteriseres som en *rammebudgettering*, hvor de enkelte ministerier har en betydelig frihed til at foretage en omfordeling af ministeriets ressourcer inden for de fastsatte udgiftsrammer, jfr. afsnit 4.1.

Der gælder dog en række generelle retningslinjer og principper, som indgår ved rammefastsættelsen og/eller skal lægges til grund ved budgetlægningen.

Aktivitets- og produktivetsforudsætninger

Det er en almindelig forudsætning for statens budgetlægning, at udgifter og indtægter skal budgetteres så realistisk som muligt. I de fleste tilfælde må der foretages et skøn over den forventede *aktivitet*.

På det lovbundne område er flere eller alle af de følgende faktorer af betydning ved vurderingen af udgiftsbehovet:

- * Konjunkturer
- * Demografisk udvikling
- * Indkomstafhængighed
- * Adfærdstilpasninger

Hvortil kommer mere specielle forhold som eksempelvis restafregninger vedrørende tidligere år.

På driftsområdet må der på tilsvarende måde foretages en vurdering af aktiviteten i lyset af behovs- eller efterspørgselsprægede forhold.